KUNTALIITTO | Association of Finnish Municipalities

LAUSUNTO
30.4.2020
454/03/2020

Asiantuntijalausuntopyyntö VNS 1/2020 vp 30.4.2020

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021—2024

Kuntasektorin talous kiristyy koronakriisin vuoksi vuosina 2020 ja 2021 äärimmilleen. Valtiovarainministeriön mukaan korona heikentää kuntataloutta kuluvana vuonna noin 1,6-2 miljardilla eurolla. Arvio on linjassa Kuntaliiton toteuttamien kyselyiden kanssa. Kuntatalouden näkymä lähivuosille onkin historiallisen synkkä. Erityisesti koronapandemian rajujen taloudellisten vaikutusten vuoksi kuntien menopaineita ei tule lisätä kehyskaudella.

Valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma

Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman valtion rahoitusohjelma on tärkeä kytkeä julkisen talouden suunnitelmaan, jotta rahoitus suunnitellaan pitkäjänteisesti. Valtion rahoitus liikenneverkkoon ei ole pysynyt ajan tasalla. Tämä näkyy rapistuvina teinä ja ratoina ja kehittämishankkeiden viivästymisenä. Jotta liikennejärjestelmäsuunnitelmalla saadaan aikaan pitkäjänteisyyttä ja vaikuttavuutta, rahoitustasoa tulisi nostaa. Perusväylänpitoon sovittu vuosittainen 300 miljoonan euron lisäys on tärkeää lisätä viimeisimmän JTS-vuoden tason päälle. Myös kehittämishankkeiden rahoitukseen on tärkeää saada korotus. Muuten valtion liikennerahoituksen alhainen taso on edelleen omiaan hivuttamaan rahoitusvastuuta kunnille.

Valtion vastuuta sille kuuluvan infran rahoituksesta ei tule siirtää kunnille myöskään hankeyhtiömallien kautta. Kunnat osallistuvat vapaaehtoisesti yhteishankkeisiin valtion kanssa, jos näkevät sen hyödylliseksi yhdyskuntiensa kehittämiselle. Kunnilla ei ole kuitenkaan omien tehtäviensä rahoittamisen lisäksi uutta rahaa valtion infraan. Valtakunnallisten raideyhteyksien kehittämisessä on huomioitava, että valtakunnallisesta infrasta ei synny maankäyttö- ja kiinteistökehityshyötyjä ilman, että kaupungit panostavat niiden omaan infraan, asumiseen ja palveluihin.

Lähtökohtana valtakunnallisessa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tulee olla valtion talousarviorahoitus. EU-rahoitus tulee hyödyntää täysimääräisesti. Erilaisia uusia rahoitusmalleja ja niiden yhdistelmiä on tärkeää selvittää.

Hallitusohjelmaan sisältyy kaupunkiseutujen ruuhkamaksujen mahdollistaminen lainsäädännöllisesti. Toimenpide on kannatettava ja samalla on varmistettava, että maksutuotot kohdennetaan sen alueen liikennejärjestelmän kehittämiseen, jolta ne kerätään. Suomen tulisi käynnistää selvitykset myös liikenteen verotuksen kokonaisvaltaisesta uudistamisesta kuten Ruotsi ja Norja ovat jo tehneet.

Association of Finnish Municipalities
www.localfinland.fi
firstname.lastname@kuntaliitto.fi

KUNTALIITTO | Association of Finnish Municipalities

LAUSUNTO
30.4.2020
454/03/2020

MAL-sopimukset valmiiksi

Nykyisille MAL-seuduille olisi tärkeää saada mahdollisimman pian MAL-sopimukset valmiiksi varmistamalla valtion sitoutuminen niihin. Toimeenpano tulisi huomioida myös lisätalousarviossa. MAL-seutujen sopimusten viivästyminen aiheuttaa häiriöitä ja lykkääntymistä ARA-tuotannossa ja asuntotuotantotavoitteissa. Jos MAL-sopimukset tulisivat voimaan viivytyksettä, jo suunnitellulla asuntotuotannolla ja toteutusvalmiilla raideliikennehankkeilla pystyttäisiin elvyttämään taloutta reaaliaikaisesti. Myös ns. pienet kustannustehokkaat ovat tärkeä osa toimenpidepaketteja.

Uusien MAL-kaupunkiseutujen MAL-sopimukset on tärkeää valmistella nopealla aikataululla, jolloin ne myötävaikuttavat tarpeellisten hankkeiden toteutukseen ja talouden elvytykseen. Julkisen talouden suunnitelmassa tulee varautua MAL-sopimusten rahoitukseen.

Valtion tuki joukkoliikenteelle, kävelyyn ja pyöräilyyn

Kaupunkiseutujen joukkoliikenne tarvitsee valtion apua selvitäkseen koronakriisin aiheuttamista lipputulotappioista. Tuki voitaisiin toteuttaa lisätalousarviossa joukkoliikenteen valtionapupakettina. Joukkoliikenneviranomaisten tulonmenetykset lipputulovähenemän vuoksi ovat pelkästään maalis-toukokuun aikana noin 77 miljoonaa. Alan yritykset ovat samalla suurissa vaikeuksissa Kunnat vastaavat pääosasta joukkoliikennepalvelujen rahoitusta. Valtion rahoitus suurten kaupunkiseutujen palveluille on noin 2 % ja keskisuurille noin 11 % liikennöintikustannuksista. Talouden kriisiytyminen uhkaa johtaa joukkoliikenteen säästötarpeeseen ja pitempiaikaisiin palvelun supistustoimiin. Tämä heikentäisi kaupunkien elinvoimaa ja kestävää liikkumista.

Valtion ilmastoperusteinen joukkoliikennemääräraha (20 milj. e) on tervetullut avaus, vaikkakin määräraha on summaltaan pieni verrattuna kuntien joukkoliikennepanostuksiin. Määrärahan tulevassa tasossa on olennaista huomioida puhtaiden ajoneuvojen direktiivin tiukat kalusto- ja käyttövoimavaatimukset kaupunkijoukkoliikenteelle.

Valtion tuki kunnille jalankulun ja pyöräliikenteen investointeihin on tehokas tapa saada tarpeellisia ja vaikuttavia hankkeita toteutukseen. Valtio tuen määrä kunnille on tänä vuonna 14,5 miljoonaa euroa. Tukea tulisi nostaa vähintään 30 miljoonaan euroon, kuten kävelyn ja pyöräilyn edistämisohjelmassa on linjattu. Kunnilla on runsaasti toteutusta ja rahoitusta odottavia tarpeellisia hankkeita.

SUOMEN KUNTALIITTO

Johanna Vilkuna
Liikenneasiantuntija

Association of Finnish Municipalities
www.localfinland.fi
firstname.lastname@kuntaliitto.fi